

nas nije sašla sva pamet. I da i mi možemo u nečemu imati krivo. Pa današa samosvijest, i ako je već živa i ponosna, ne bude barem bučna, nametljiva, sablažnjiva.

Barem da ne bude grubo nedosljedna. Ako za sebe tražimo štovanje i slobodu, priznajmo je i drugima! Ako nama nije drago nikome aminati, ne tražimo ni od drugih, da nama slijepo aminuju! Ako uživamo, u opoziciji prema onima, koji nam ne mogu ništa, pokažimo se ljudima, ostanimo uspravni, i pred onima, koji nam mogu! A ne da nam se ljudi smiju, kako je nekadašnji »enfant terrible«, »paša«, »nebojša« i »buntovnik« najednom postao mek kao pamuk i tih kao buba i pred puno manjima od biskupa i provincijala. Nikada ne budimo od onih, koji su silni prema dolje, a servilni prema gore! To su uvijek najjadniji karakteri!

Barem, da ne bude neljudska i nepravedna. A neopravdana je, ako tražimo od vjernika i podložnika pokornost i ondje, i u onome, gdje im i Bog i Crkva ostavljaju slobodu. Ako smo diktatori, i žandari savjestima. A neljudska je, kad je bez srca i bez takta. Kad druge ponižuje i vrijeđa. Kad nam je svaki naš hir, svaka naša mušica, svaki zarez u našem dnevnom redu, preči od tuđih potreba, tuđe časti, tuđe radosti. Kad je svatko bespravan pred našom srdžbom i nervozom. Kad se vladamo, kao da smo jedini ni mi na svijetu.

Barem, da ne bude nekršćanska i nesvećenička. Da, ako je već bezobzirna prema ljudima, ne barem bezobzirna prema Bogu. Da se obuzda barem u svetištu i na oltaru. Da ne odbija duša od Boga. Da prkosno ne otklanja suradnje i ne bojkotira solidarnosti s drugima barem ondje, gdje se radi o Božjoj stvari ili o očitim interesima Crkve. Da barem ondje ne revemo na stranu, gdje nas Bog jasno i glasno zove na okup. Gdje valja da svi prihvatimo za jedan, Gospodinov, štap.

Ne znam, hoće li se svi svećenici složiti s ovim mojim refleksijama. Ali mnogi lajci, vjernici, sigurno hoće. Stoput su promrmljali, dosta su puta zaplakali, pod pokojom i previše krutom pastirskom palicom. A i od svećenika će se tkogod barem sladogorko i iskusno nasmiješiti. Najprije sebi, a onda i pokojem svome svećeničkom subratu.

Karakteristične staleške mane i jesu one, kojima se smijemo!

A nijesu svi ni cinici. Ima ih, i koji ozbiljno uzimaju svoje kršćanstvo. Ima ih, i koji iskreno traže istinu. A taj se problem životne i moralne istine isprepliće opet, na sto načina, s onim drugim problemima; manjima i sitnijima, ali uvijek aktualnima za čovjeka, čije se kože tiču.

Č.

PASTORALNE KONZULTACIJE

Danas su u modi sve moguće konzultacije. I zdravstvene konzultacije, i konzultacije o izboru zvanja, i konzultacije o odgoju djece, i bračne konzultacije. U načelu je to, sigurno, dobra stvar. Zašto ne bi pametniji i iskusniji ljudi, zašto ne bi stručnjaci, dali dobar savjet onima, kojima je potreban: ili zbog neznanja ili zbog neiskustva? Ljudi smo zato, da se pomažemo. Društvo je, zajednica

je tu, da u njoj pojedinci nađu oslon, pomoć, zaštitu. Ne će nikome škoditi, da čuje, što drugi, objektivni i dobronamjerni, ljudi misle o problemima, koji njega tište i muče.

A tište ljude i problemi duše, a ne samo problemi tijela: problemi egzistencije; zdravlja, standarda, ljubavi. Izlazi, i pred modernoga čovjeka od nas, i problem smisla života, i problem duha i vječnosti, i problem Boga, i problem morala. Nijesu ni danas svi ljudi bezvjerci.

Tko je pozvaniji, da u tom pogledu bude ljudima na ruku, i savjetom i pomoću, nego mi svećenici? Oni iz pastve, oni duhovni pastiri, prije svega! Apostolska nam je dužnost, da unosimo svijetlo u duše. Da ljudima pokazujemo put do Boga. I dužnost ljubavi. I dužnost pravde. Ovo zadnje barem onima od nas, kojima je to služba.

I tradicija je to Crkve od iskona. I praksa. Uvijek je svećenik bio savjetnik vjernome puku. Auktoritativan i auktorizovan. I uvijek su vjernici najvoljeli doći k svećeniku, da mu se izjadaju i istuže. Pa i da se međusobno obračunavaju i popravdaju. Slušali su tim samo savjet Apostolov iz I, poslanice Korinćanima (6, 1.-8.), pa zamjenjivati profanoga suca i arbitra crkvenim. I »in saecularibus«. I tu im je svećenik izgledao dobronamjerniji, objektivniji, diskretniji, prosvjetljeniji. Koliko onda više »in spiritualibus«, i »in spiritalibus adnexis«!

Možda će tko reći: Pa zato je ispovijed! Jest, za one najbolje. I za one najponiznije i najpovjerljivije. Ali za one, koji se ispovijedi boje i pred njom dršću, nije. Budemo li čekali, da nam takvi dođu na ispovijed, dugo ćemo čekati. Lakše je takvome sa svećenikom slobodno i nevezano razgovarati, nego li klečati pred njim u ispovjednici, kao krivac i optuženik. U razgovoru spominje on, što hoće i što njega zanima, u ispovijedi mora reći, što ga pitaš. Bez ovoja i olakšice, bez taktike, koju on želi da primijeni. U razgovoru je on slobodan i jednak svome sugovorniku, u ispovijedi nije. Kad se je jednom odlučio na ispovijed, on se je odrekao svoga mišljenja; on je unaprijed kapitulirao; barem po lajičkom shvaćanju. Ispovijed nije diskusija i proučavanje; ispovijed je referiranje, uzmak i kajanje. Nije ona za one, koji sumnjaju i koji se sami sa sobom bore; ona je već stvorena odluka, duhovni skok preko Rubikona.

Nitko ne može zaniijekati, da je čovjeka lakše dovesti na razgovor sa svećenikom, nego na ispovijed svećeniku. Osobito onoga, koji je i sam svijestan, da još nije zreo za definitivnu odluku ni za definitivno obraćanje. Konkubinarca, čovjeka, koji se je odavna odbio od crkve, navoda grješnika.

Na koncu, ne radi se samo o ljudima, koje treba obratiti. Imaju i vjernici svojih sumnja i potreba. Valja ih unaprijed osigurati, da i oni ne naprave tragičnog i fatalnog koraka u tuđini, daleko od Oca i rodne kuće. Valja zlo u njihovim dušama predustriti. Valja pogibli smanjiti. Valja napastima unaprijed parirati. Valja učiniti, da ni ne dođe do nesretnih odluka. Valja ljudima po mogućnosti ublažiti boli i stradanja. Valja im olakšati vršenje njihovih kršćanskih dužnosti: i bračnih, i roditeljsko-odgojnih, i sinovsko-kćerinskih. Valja im rješavati poteškoće: i dogmatičke i moralne. Valja među njima, kojiput, i posredovati. Na najlakši način. Sa što manje odioznih uvjeta i obveza.

Nije dosta, da je župska kancelarija svakome otvorena. Problem je u tome, čemu ona služi, kad je otvorena. Je li ona samo ured za ekspediranje pastoralnih formalnosti, ili je intiman kutak, komorica oca i prijatelja? Sjedi li u njoj činovnik, koji sve riješava po šablona, suho, trpkno i bez srca, s jedinom željom, da se što prije riješi posla i dužnosti, ili pastir i dušobrižnik, koji u čovjeku, što pred njim stoji, gleda brata i sina, sestru i kćer? Pa s njima suosjeća, pa se za sve njihove muke i probleme zanima, pa ih razumije, pa ih prima toplo i bratski, pa pokazuje iskrenu spremnost, da im u njihovim duhovnim potrebama pomogne.

Eto, na što mi konkretno mislimo, kad govorimo o pastoralnim konzultacijama! Treba da svakoga, tko nam dođe u župski ured, srdačno primimo. I da mu neposredno pristupimo, kao svećenički oci duša. Da mu dadnemo priliku, da se, ako hoće, izgovori i da nam se povjeri. I da ga uvijek, što prirodnije i sa smilješkom na usnama, upitamo, kako je s njegovom vjerom, s njegovim brakom, s njegovim kršćanskim dužnostima. Kad se je zadnji put ispovjedio? Ima li djece? Jesu li kršćena? Idu li na vjeronauk? Šta studiraju? Čime se bave? Je li s njima zadovoljan?

Otvori li se čovjek, žena, mladić, djevojka, dalje je lako. Valja ih onda voditi u evidenciju. Valja ih dalje tretirati po normama pastoralne mudrosti i taktike.

Ali to više nije predmet ovog člancića. Njegov je cilj, da samo u načelu pledira za pastoralne konzultacije. U gradu bi se one mogle, — a valjda i morale; barem tamo, gdje je to moguće, — i sistematizirati. Mogao bi se za vjersko-moralne konzultacije odrediti i poseban sat i poseban dan, i poseban svećenik. Ali i u gradu i na selu valjalo bi ljude-vjernike upozoravati i poticati, da u svojim potrebama i sumnjama, rado i s povjerenjem, s puno pouzdanja, konzultuju svećenika; sugerirati im, i riječju i praktičnim primjerom, da je župski stan i njihova kuća. I da im je ta njihova kuća uvijek otvorena. I da će u njoj biti primljeni s toplinom i ljubavi.

Ne će svi dolaziti, sigurno. Ne će ni mnogi, kojima je to krvavo potrebno. Ljudi toliko puta namjerno bježe od Boga i od istine, baš da se s njima ne sretnu. Ali zato će doći koji od onih dobre volje, a zbunjen i ostavljen u svojim mukama, sumnjama i borbama. Doći će koji ozbiljan mladić ili djevojka pred brak; doći će poneki otac i majka, koji ne znaju, što bi počeli sa svojim djetetom; doći će koji muž i žena u svojim bračnim poteškoćama i razočaranjima; doći će pokoj bespomoćni skrupulant; doći će koja djevojka, koja se klima između Boga i vruga; doći će koji inteligentan — Nikodem po objašnjenje i literaturu. Doći će i pokoji lajički apostol s kakvom informacijom, sugestijom, prijedlogom. I možda će se mnogo toga dobra svršiti, što bi se inače svršilo fatalno.

Ideja je, u najmanju ruku, vrijedna razmišljanja. Tkogod će je valjda i konkretizirati kakvom — »malom inicijativom«!

J.